

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 45

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 22. november 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

21 árg.

Oljuprísar og oljusøla.

Tað er nakað langt síðan, at hetta blaðið hevði nökur orð um oljuprísir her í Føroyum. Hann var mettur saman við prísir í londum sum Danmark og Noreg, og tað sýndi seg sum okkara prísir lá so langt, langt oman fyri prísir í hesum londum.

Sum vanligt var tað eingin, ið gav hesum gætur ella ónti eitt andsvar. Men nú hevði eitt blað («14. september») sama spurning frammi og hevði sett upp í tølum tað, ið Føroya fólk kom at lata út av hesum høgá prisi.

Sum vitandi er, nýtir landið nú nógva olju. Stórir parturin av okkara framleiðslu hevur oljuna sum ein tættin í arbeiðsmegini. Í fiskiskapinum er oljan ein av størstu útreiðslupostunum, og hon kemur tí at taka nógva burtur av vinning fiskimannsins og kemur at ávirka nógva raksturir av bátum ella skipum — kemur at vera tungt lodd á vágskalini, tá ið spurningurin er, hvat lagt kann verða niður av inntökunum.

Javnaðarflokkurin hevði sum eitt av sínum fyrstu uppskotum frammi tað, at landið skuldi leggja undir seg einstakar stórsölur — socialisera sölurnar sum menn nú rópa tað — har imillum vóru salt og olja. Framhildið var frá Javnaðarmanna síðu, at stórar mongdir av slikum vörum vóru nýttar, og stórir vinningur kundi falla landinum í lut — í einari tíð, tá ið landið harðliga trongdi til at vinna og fáa sær inntøkur — um landið fór at leggja undir seg slíka einkarsølu. Biliari kundi eisini vörin fingist, um ein partur av hinum nógvu millumliðunum í handilsskapinum dattu burtur og hesin einkarhandil var so frægur, at hann dugdi at leita upp tey bestu handilssambond í úrheiminum.

Vitultigt var, at hesi uppskot fingi óføra móttøðu. Hetta var at leiða okkum aftur í monopolbandið, trælstandingin, tá ið fólk ið doyði «við tara-bláði í munni». Hetta var at lemja tað privata iniciativ, ið eina var fært at røkja handilsskap og vinnuliv . . .

Men henda framkomna atfinning til oljusøluna fer nú, hóast ikki minni móttøðu í okkara dögum, at leiða hugin aftur til hetta gamla mál: einkarsøla landsins av einari stórnýtslu. Ti hvi skuldi tað verið ógjørligt? Hvat monopol er tað? Hvat initiativ skal til at vera innflytari og seljari av vörum, sum vissar eru at verða nýttar bæði í ringum og góðum tíðum, og sum fastir prísar verða ásettir?

Stórir partar av heimshandlinum og av handlinum í hinum einstøku londunum er bundin av monopolum. Vissir menn ella viss feløg (trustar) eru, ið hava einkarættin (monopol) bæði til eitt og annað. Vit kenna teir ymsu »kongarnar«, sum monopolharrar av vörum, blóðum og hvørt av sínum. Vit hoyra um »company«, »trustar«, ið hava lagt sína föstu hond á stóru framleiðslu landsins ella innflyting og útflyting, áseta prísar og kunna ráða fyri nær barometrin á peningamarknaðinum skulu ganga upp ella niður. Eingin sleppur fram at teirra virki. Teir byggja upp ein garð fyri hinum »privata iniciativinum«.

Og her á heimligum grundum hava vit ein her av heilsöllumonnum og »agentum«, innlendskir og útlendskir. Teir hava einkarsølu av hesari og hasari vörum, teir sita við monopolinum, og teir ráða fyri prísunum.

Tað er einki sálarband, tað er ikki at niðurbinda hitt andaliga frælsi, um lond socialisera, leggja hond á stór-framleiðslur, stórsölur. Tað er heldur ikki at statsmonopolisera alt landsins figgjar- og vinnuliv, um á vissum økjum alment fyrirtakssemi kemur í staðin fyri hitt privata. —

Hesin spurningur kemur fram, nú tosað verður um oljusøluna. Og henda spurning kemst ikki uttanum — helst hjá monnum, sum vilja vera nýskaparar og sleppa framat at umskipa okkara land og umsita tí.

Absalon Joensen 75 ár.

Í morgin fyllir Absalon Joensen 75 ár.

Absalon — sum hann verður nevndur í vanligari talu — er millum teirra, sum hevur lagt øll síni heithjartaðu evni í arbeiði sitt. Og mangur er hann, sum skyldar honum stóra tókk fyri hjálp og dugna í avgerandi lötum. Hann er ikki einans at finna imillum teirra, ið arbeiða av fullum huga, men hann kann av sonnum bera aðalmerkið, ið sýnir, at maður ikki hugsar fyrst um sjálvan seg, men setur sakina, tað góða málið, fram um alt annað.

Absalon Joensen sýndi seg sum væl evnaðan ungling og fór at lesa og tók prestaprógvið við lærða skúlan í Keymannahavn. Í ungdoms- og itróttararbeiðinum, serliga svimjingini, var hann í mong ár hövuds-kraftin her á landi. Og tá ið nú hetta arbeiði skal halda fram verður tað eftirmonnum nógva lættari at finna fatan og stuðul hjá fólkum yvirhøvur eins og hjá tí almenna, á tingi og í sóknarstýrum, enn áður. Og hvat er vakrari og hugnaligari enn ein vakin ungdomur.

Tað, sum hevur átt Absalons Joensens athuga, fulla tókka er strembanin eftir at fáa okkara fólk til eitt edrúgilt fólk. Í arbeiðinum fyri hesum góða máli hevur hann ikki spart nökur evnir. Tað man valla finnast Føroyingur í dag, sum hevur talað og skrivað so nógvi í fráhaldssakarinnar tænastu sum A. Joensen.

Fráhaldsrørslan kann tí fram um nakran minnst stríðsmannin Absalon Joensen, stríðsmannin fyri tí góða, berandi hugsjónunum, ið treyta livsevni og livskraftina hjá einum fólk, serliga ungdominum.

Minar bestu vina- og takkar-kvøður til tygum, harra A. Joensen, á 75 ára føðingardegi tygara við ynskinum um góða og sæla kvøldarstund.

P. M. D.

??

Tað undrar ikki okkum, at oddamenn fólkaflokksins á tingi og í »Dagblaðnum« leika í sum »sprellimenn« móti tí sum politisk er framt av einum stóðfastum lögtingsmeiriluta.

Ein kundi haft hug at spurt, hvi »Dagblaðið« og menn tess ikki tora at mukka móti sínum fyrrverandi lagsbrøðrum, sum nú flongja teir av í »14. september«.

Tað rann jú ikki vatn imillum teir áðrenn stjórnarvalið seinasta fór fram.

Hvat bagir nú! Hvi er loysing komin í loysingaflokk?

Hvi pipra nú Dagblaðsmenn móti »Septembristum« —

Er tað nervakriggi, ella er tað hin ræðuliga blóðsjúkan, sum stendst av, at tey hvítu blóðlikamini fara at berjast móti teim reyðu.

Tað er hin vissi deyði.

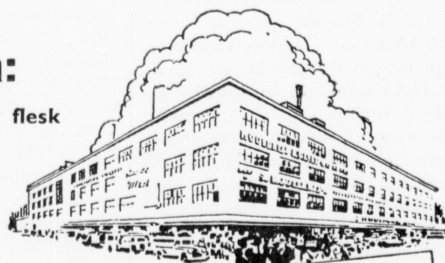
Telefon 374

tekur ímóti lýsingum til blaðið.

Vit lata:

Feskt kjøt og flesk
pylsur
feitivörur
livurpostei
salatir
konserves

S. HOULBERG A/S
Kødbyen, København.

UMBOÐ:
B. MORTENSEN
TÓRSHAVN
Telefon 326